

Sygn. akt II AKa 209/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 listopada 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSA – Jerzy Leder

Sędziowie: SA – Marek Motuk (spr.)

SO (del.) – Izabela Szumniak

Protokolant: st. sekr. sąd. Katarzyna Rucińska

przy udziale Prokuratora Gabrieli Marczyńskiej – Tomali

oraz oskarżyciela posiłkowego Z. I.

po rozpoznaniu w dniu 19 listopada 2019 r.

sprawy P. S. syna J. i H. z domu G., urodzonego (...) w Z.,

oskarżonego o czyny z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k.,

z art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

na skutek apelacji wniesionych przez obrońcę oskarżonego, oskarżyciela posiłkowego i prokuratora

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 13 lutego 2019 r., sygn. akt XVIII K 144/18

I. uchyla zaskarżony wyrok w całości i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania;

UZASADNIENIE

P. S. został oskarżony o to, że:

I. w okresie od 22 grudnia 2006 r. do 6 grudnia 2007 r. w Ł. działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadził Z. I. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem własnym w łącznej kwocie 425.000 złotych za pomocą wprowadzenia go w błąd co do zamiaru wywiązania się z zawieranych umów pożyczek na potrzeby przedsięwzięcia gospodarczego w postaci zakupu licencji na wyłączne korzystanie z zastrzeżonego wzoru użytkowego oraz zakupu linii produkcyjnej celem produkcji i sprzedaży ściennych paneli klinkierowych,

tj. o czyn z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

II. w okresie od października 2014 r. do grudnia 2014 r. w Ł. działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru kierował pod adresem Z. I. groźby karalne popełnienia przestępstwa zniesławienia, wzbudzając w ww. uzasadnioną obawę, że groźby te zostaną spełnione,

tj. o czyn z art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

Sąd Okręgowy w Warszawie wyrokiem z dnia 13 lutego 2019 r. uniewinnił P. S. od popełnienia zarzucanego mu w pkt I aktu oskarżenia przestępstwa. Nadto na podstawie art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k. umorzył postępowanie co do czynu zarzucanego oskarżonemu w pkt II aktu oskarżenia.

Wyrok powyższy zaskarżyli w całości prokurator i pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego oraz obrońca oskarżonego w zakresie czynu zarzucanego oskarżonemu w pkt II aktu oskarżenia.

Pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1) błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku i mający wpływ na jego treść, polegający na wadliwym przyjęciu przez Sąd, że zebrany w sprawie materiał dowodowy nie dostarczył dowodów, które świadczyłyby o leżącym po stronie oskarżonego P. S. zamiarze wprowadzenia w błąd pokrzywdzonego, co do tego, że nie ma zamiaru zwrócić pożyczonych pieniędzy, podczas gdy prawidłowa ocena zgromadzonego materiału dowodowego, a zwłaszcza sposobu działania oskarżonego, motywacja oskarżonego, zachowanie oskarżonego przed i po popełnieniu przestępstwa, pozwalają na stwierdzenie zamiaru bezpośredniego wprowadzenia w błąd pokrzywdzonego Z. I. i zakwalifikowania przedmiotowego czynu oskarżonego jako oszustwo z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.;

2) błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku i mający wpływ na jego treść, polegający na niesłusznym uznaniu przez Sąd, iż czyn oskarżonego P. S. mu z art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., nie jest przestępstwem, z uwagi na znikomy stopień społecznej szkodliwości czynu na podstawie art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k., podczas gdy wszechstronna, obiektywna analiza wszystkich elementów podmiotowych i przedmiotowych czynu oskarżonego przemawia za poglądem przeciwnym.

W konkluzji wnosił o uchylenie wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Natomiast **obrońca oskarżonego** wyrokowi w zaskarżonej części zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych polegający na bezpodstawnym przyjęciu, iż zachowanie oskarżonego polegające na zapowiedziach ukrócenia ustawicznego nękania jego i jego rodziny poprzez ujawnienie zachowań pokrzywdzonego w instytucjach powołanych do niesienia pomocy zarówno kościelnych jak i państwowych wypełnia znamiona przestępstwa za art. 190 k.k. w sytuacji gdy w istocie oskarżony był prześladowany przez pokrzywdzonego, nękany przez niego on i jego rodzina, zniesławiany jak również z uwagi na to, iż słowa wypowiedziane przez oskarżanego nie miały na celu jego zastraszania, były jedynie zapowiedzią wykorzystania prawnie dostępnych środków w celu ukrócenia takiego zachowania i obiektywnie nie mogło wywoływać obawy zagrożenia w sytuacji, gdy atakującym był pokrzywdzony.

Podnosząc powyższe wnosił o uniewinnienie oskarżonego.

Prokurator wyrokowi zarzucił:

1. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku i mający wpływ na jego treść polegający na uznaniu, że dowody ujawnione na rozprawie i ustalone na ich podstawie okoliczności nie są wystarczające dla uznania za udowodnionego istnienia po stronie oskarżonego P. S. zamiaru bezpośredniego popełnienia czynu oszustwa na szkodę Z. I., podczas gdy zgromadzone w sprawie dowody prowadzą do jednoznacznego wniosku, iż P. S. swoim zachowaniem wypełnił znamiona strony przedmiotowej, jak i podmiotowej czynu z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. zarzucanym ww. w punkcie I aktu oskarżenia;

2. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku i mający wpływ na jego treść polegający na uznaniu, iż czyn oskarżonego P. S. zarzucony mu w punkcie II aktu oskarżenia - art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., jest społecznie szkodliwy w stopniu znikomym, podczas gdy analiza okoliczności podmiotowych i przedmiotowych czynu winna prowadzić do wniosku, iż stopień społecznej szkodliwości jest co najmniej wyższy niż znikomy;

W konkluzji wnosił o uchylenie wyroku oraz o przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Na uwzględnienie zasługują co do zasady apelacje prokuratora i pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego, zaś nie jest zasadna apelacja obrońcy oskarżonego.

Analiza materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie prowadzi do wniosku, iż sąd I instancji, opierając się przede wszystkim na zeznaniach pokrzywdzonego oraz dokumentacji bankowej, prawidłowo ustalił, iż Z. I. w okresie od 22 grudnia 2006 r. do 6 grudnia 2007 r. udzielił P. S. pożyczki gotówkowej w łącznej kwocie 425.000 zł. Pieniądze były przelewane przez pokrzywdzonego na konto bankowe oskarżonego w ratach o różnej wysokości od 5.000 zł do 50.000 zł. Środki finansowe na pożyczkę Z. I. w znacznej mierze uzyskał z zaciągniętych kredytów, a tylko w niewielkiej części z oszczędności.

Trafne jest także ustalenie sądu okręgowego, iż zgodnie z ustną umową zawartą przez strony, P. S. miał spłacić zaciągniętą pożyczkę w ciągu około 4 miesięcy od przekazania ostatniej raty tj. od 6 grudnia 2007 r.

P. S. pożyczkę spłacił częściowo pożyczkę w łącznej kwocie 23.000 zł przelewając pieniądze w ratach na konto bankowe pokrzywdzonego, po czym zaprzestał spłacania zadłużenia.

W czasie wielokrotnych telefonicznych monitów ze strony Z. I. oskarżony początkowo obiecał spłatę pożyczki w późniejszym terminie. W trakcie kolejnej rozmowy telefonicznej oskarżony ostatecznie oświadczył, że nie odda pieniędzy pokrzywdzonemu i zagroził mu, że go wykończy w razie dalszego nagabywania go telefonami i żądaniem zwrotu pożyczki.

W toku postępowania przygotowawczego i na rozprawie oskarżony zaprzeczył istnieniu jakiegokolwiek zobowiązania na rzecz Z. I..

Zdaniem sądu apelacyjnego w świetle powyższych ustaleń faktycznych zachowanie się P. S. wyczerpało znamiona przestępstwa z art. 284 § 1 k.k. Oskarżony wszedł bowiem w sposób zgodny z prawem w posiadanie pieniędzy stanowiących własność Z. I. w łącznej kwocie 430.000 zł, z której przywłaszczył kwotę 402.000 zł. O istnieniu zamiaru przywłaszczenia po stronie oskarżonego świadczy jego zewnętrzne zachowanie się. P. S. pomimo upływu terminu spłaty zadłużenia i monitów ze strony pokrzywdzonego nie tylko nie uiścił na jego rzecz pozostałej części pożyczki, lecz zaprzeczył w ogóle faktowi jej zawarcia. Postawa oskarżonego jednoznacznie wskazuje więc na chęć włączenia kwoty 402.000 zł do swojego majątku.

Kwalifikacji prawnej czynu oskarżonego jako przestępstwa z art. 284 § 1 k.k. nie rozważał sąd okręgowy, ograniczając się do uniewinnienia P. S. od popełnienia zarzucanego mu w akcie oskarżenia przestępstwa z art. 286 § 1 k.k.

Wydając rozstrzygnięcie w tym przedmiocie sąd I instancji w swoich rozważaniach pominął istotne okoliczności podniesione w apelacjach pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego i prokuratora.

Reguła ne peius określona w art. 454 § 1 k.p.k. uniemożliwia skazanie P. S. za przestępstwo z art. 284 § 1 k.p.k. w postępowaniu odwoławczym, lecz zobowiązuje sąd apelacyjny do uchYLENIA zaskarżonego wyroku w tej części i przekazanie sprawy sądowi okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd apelacyjny uznał w całości za trafne zarzuty podniesione przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego i prokuratora w zakresie czynu zarzucanego oskarżonemu w pkt II aktu oskarżenia, jak również ich argumentację zawartą w uzasadnieniach apelacji.

Nie sposób zgodzić się ze stanowiskiem sądu I instancji, iż użycie przez oskarżonego bezprawnego szantażu, jako środka do pozbycia się „natrętnego” pokrzywdzonego działającego w celu odzyskania swoich pieniędzy, stanowi okoliczność przesądzającą o znikomym stopniu społecznej szkodliwości takiego czynu.

W ocenie sądu apelacyjnego zarówno doświadczenie życiowe, jak i zasady prawidłowego rozumowania uzasadniają wręcz odmienną ocenę, a mianowicie, że tego rodzaju motywacja i cel działania wskazują na znaczny stopień społecznej szkodliwości czynu popełnionego przez oskarżonego.

P. S. poprzez użycie bezprawnego szantażu zmierzał bowiem do zachowania pożyczonych pieniędzy oraz uniknięcia odpowiedzialności karnej.

Dokonując oceny szkody wyrządzonej działaniem oskarżonego sąd I instancji pominął zupełnie szkodę o charakterze niematerialnym poniesioną przez pokrzywdzonego.

Zdaniem sądu apelacyjnego znaczny stopień społecznej szkodliwości czynu oskarżonego zarzucanego mu w pkt II aktu oskarżenia nie dawał podstawy do umorzenia postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k. , lecz uzasadniał skazanie go za przestępstwo z art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

Mając powyższe na względzie sąd apelacyjny na podstawie art. 454 § 1 k.p.k. uchylił w całości zaskarżony wyrok i sprawę przekazał sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.